

Bu sunum "İmparatorluk Öncesi Roma Arkeolojisi" dersi kapsamında kullanılmak üzere eğitim amaçlı hazırlanmıştır. Sunum içinde kullanılan resim, çizim, fotoğraf, harita gibi görseller muhtelif internet kaynaklarından ve kitaplardan temin edilmiştir. Bu imgelerin tamamının yayın hakları, fotoğrafları çeken kişilere aittir; eğitim amaçlı olarak kullanımını uluslararası kanunlarla serbesttir, ancak ticari ve benzeri kullanımları için fotoğraf sahiplerinden izin alınması gerekmektedir.

This presentation was prepared for educational purposes to be used during the lectures of the course "Roman Archaeology Before Principatus". The visual material like paintings, drawings, photographs and maps are acquired through various internet resources and different books. All the copyrights of the indicated visual material belong to the related artists, writers and researchers who had conducted these works of art, books and the visual designs. The use of these materials for education purposes are under the protection of international laws, but for commercial uses the necessary permissions should be taken from the copyright holders of the works.

M.Ö. 509/508
Cumhuriyet Yönetimi'nin kurulması

RES PUBLICA

Roma'da Yurttaşlık

- Roma yurttaşlığı başlangıçta sadece Roma sakinlerine özgü bir ayrıcalıktı. Yurttaşlık, yasalar uygun biçimde evli Roma yurttaşı bir anne babadan doğmak şartı bulunuyordu ve yurttaşlık Halk meclisinde veriliyordu.
- Daha sonra, Roma toprakları üzerinde kurulan kolonilerin, bağımsızlıktan vazgeçip Roma devletiyle bütünleşen bazı İtalyan halk topluluklarının da Roma yurttaşı olma hakkı verildi.

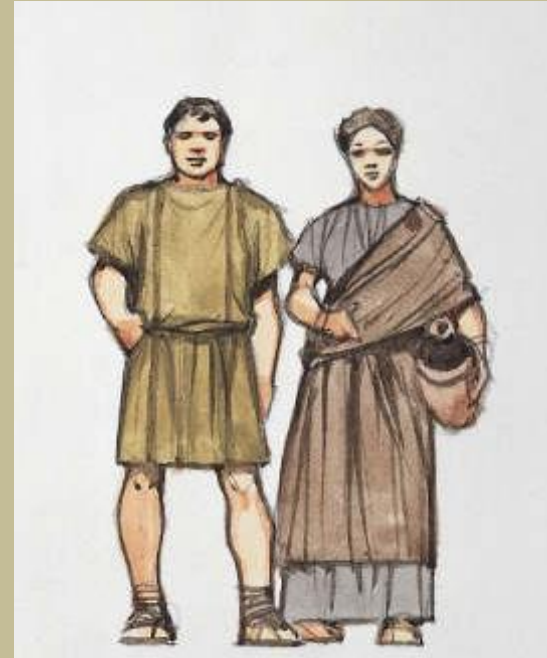
PATRICI:

- *Patricius* adı büyük olasılıkla senato üyesi anlamında *pater* sözcüğü ile ilgilidir.
- *Patriciler* de zaman içinde ikiye ayrıldılar
  - *Gentes Maiores* - kökeni çok eskilere gidenler.
  - *Gentes Minores* - kökeni yeni olanlar
- M.Ö. 445 yılına kadar *Patricilerin Pleblerle evlenmesi yasaktı.*
- *Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Patrici'ler*
  - *Rex Sacrorum* : Dinsel görevleri yerine getirmekle yükümlü rahip.
  - ve belki *Princeps senatus* olabilirdi.

Plebler

- Patricilerin dışında kalan sınıf....
- M.Ö. 5.-4. yüzyılda yaşanan, M.Ö. 494 "sınıflar savaşı" sonunda plebler siyasal amaçlarına ulaştılar ve halk tribunosları (*tribunis plebis*) kuruldu.

ROMA MAGİSTRATLARI

- Imperium yetkisine sahip olanlar
  - CONSUL'ler
  - PRAETOR'lar:

CONSUL

- *Imperium* yetkisine sahip magistrat'lardır.
- Her yıl, *Comitia Centuriata* tarafından iki kişi *Consul'lüğe* seçiliyordu.
- *Seneye* adlarını verirlerdi.
- *Senatoya* başkanlık eder ve *senatoyu* toplantıya çağdırmak onların göreviydi.
- *Asıl görevleri orduyu komuta etmektir. Kamu düzenini sağlarlar ve genel idari işlerden sorumludurlar.*

Possibly Gnaeus Domitius Ahenobarbus, Roman consul (year 32 BC), member of the Julio-Claudian dynasty, son of Antonia the Elder, great-nephew of Augustus, brother of Messalina, husband of Agrippina the Younger, father of Emperor Nero, Roman statue (marble), head and body do not belong, 1st century BC - 1st century AD, (Musei Vaticani, Vatican City).

- **DİCTATOR**'ler: Bu görev Roma Tarihi boyunca devletin içine düştüğü olağanüstü kriz dönemleri için yalnız birkaç kişi tarafından üstlenilmiştir. Senatus'un kararı ve onayı ile genelde iki consülden biri dictator olarak seçilir. Sürekliliği olan bir görev değildir.

- Imperium (hükmetme) yetkisi olmayanlar
  - QUAESTOR
  - PLEB TRIBUNUS
  - AEDILIS
  - CENSOR

ROMA MECLİSLERİ

ROMA MECLİS'LERİ

Senato

Roma Cumhuriyetindeki en yüksek kurumdur. Üye sayısı 300'den 600'e çıkarılmış ve imparatorluk döneminde etkinliği azalmıştır. Halk meclisleri tarafından seçilen magistratların onaylanması, çıkarılacak kanunların teklifi ve onaylanması, savaş kararının onaylanması, devlet malı ve kamu harcamalarında söz sahibi olması, diğer meclislerde alınan kararların onaylanması.

Comitia Curiata

30 Curia'yı kapsayan meclis. Daha çok Patrici'lerden oluşuyor

-Kanunların yapılması

-Savaş kararı almak

Meclisin görevleri içinde

Comitia Centuriata

Sadece Patricilerden değil, «sınırlı hukuklu» Pleplerin de olduğu meclis

-Comitia Centuriata'da 193 centuria vardır ve her bir centuria'nın bir oy hakkı bulunur.

Görevleri: Consul ve praetor'lerin seçimi. Savaş kararının ilk tartışıldığı meclis.

Comitia Tributa (Concilium Plebis)

Roma ilk kurulduğunda 3 kabile (tribus) mevcuttu. Roma genişlemeye başlayınca kabile sayısı artmış ve M.Ö. 241 yılında sayı 35 kabile de sabitlenmiştir. Comitia Tributa Roma halkının meclisidir.

Görevi: Aedilis'leri (pleblerden yüksek memur) ve quaestor'ları seçer. Consilium Plebis ise sadece pleblerin meclisidir. Pleb magistratlarını, tribunus'ları ve pleb aedilis'lerini seçerdi.

ON İKİ LEVHA KANUNU (M.Ö. 451/450)

- Kanunların yazılı hale getirilmesi için 10 patriciden oluşan ve decemvir'ler denilen bir komisyon M.Ö. 451 yılında kanunları iyileştirmek, standart bir hale getirmek ve yazılı hale getirmek üzere görevlendirilmiştir.
- Pleblerin direnişi üzerine hazırlanan kanunlar M.Ö. 5. yy. ortalarında Senato tarafından kabul edilerek Forum'a asılmıştır.
- Kanunlar Roma yurttaşlarının görev ve sorumlulukları, yurttaşlar arasındaki hukuki işler gibi unsurları düzenliyordu.

- Birinci Levha: Sivil prosedürler
- İkinci Levha: Sivil prosedürler
- Üçüncü Levha: Yürütme ile ilgili prosedürler
- Dördüncü Levha: Ebeveynler ve çocuklar
- Beşinci Levha: Miras
- Altıncı Levha: Mülkiyet
- Yedinci Levha: Yolların bakımı
- Sekizinci Levha: Kanun dışılık
- Dokuzuncu Levha: Suç ve tartışma prosedürlerindeki kurallar
- Onuncu Levha: Cenaze töreni kuralları
- On birinci Levha: Evlilik
- On ikinci Levha: Ağır suç, cinayet

VALERIUS-HORATIUS YASALARI (M.Ö. 449)

- Oniki Levha kanunlarında istediklerinin ele edemeyen Plebler, ayaklanmaya devam etmişlerdir. Decemvir'ler Senato'nun güvenini kaybettiler ve görevlerinden istifa ettiler.
- Bir reform programıyla seçilen yeni konsüller **Lucius Valerius** ve **Marcus Horatius**; Pleb kurumlarını tanıyan ve sıradan halkın haklarını resmileştiren kapsamlı yasalar kabul ettiler.
- İlk olarak Pleb tribünleri Roma Magistratları olarak kabul edildi.
- Pleb meclisi resmi tanınma elde etti. Böylece kararları anayasal yetkiye kavuştu.
- Sıradan yurttaş, bir Patrici magistratın aldığı karara karşı halk meclisine başvurma hakkı kazandı.
- Bu yasalarla, sadece Decemviri yönetiminin değil 60 yıldır Cumhuriyet'i yöneten patrici rejimi de sona erdi.